

Disputatio theologica de sanctificatione & glorificatione

<https://hdl.handle.net/1874/341646>

DISPUTATIO THEOLOGICA,

DE

Sanctificatione & Glorificatione.

Q V A M,

Favente Deo Opt. Max.

SUB PRAESIDIO

D. GISBERTI VOETII, S.S. Theol.

Doct. Eiusdemque Facultatis in Inclyta Acad: Ultraject. Profess. ac Ibidem in Ecclesia Pastoris vigilantissimi.

Publicè defendet,

JOANNES de KERHUEL, Gallo-Britannus.

Ad diem 4. Julii, horâ primâ.

ULTRAJECTI,

Ex Officinâ Johannis à Waesberge,

ANNO Clō Id. c LV.

Pietate, eruditione spectatissimis,

D. GODOFRÆDO HOTTON.

D. HENRICO BLANCHETESTE.

D. NICOLAO BASSECOUR.

Ecclesię Gallo-Belgicę Amstelodamensis Pastoribus vigilan-
tissimis.

N E C N O N

Reverendis, prudentissimis ejusdem Ecclesię

SENIORIBUS ET DIACONIS Fautoribus & Me-
cœnatibus meis summè colendis.

Nostrum, in hancce lucem ingressum aliquid doloris habere admixtum,
testantur non obscure stetus ac lachrymę quas nascentes profundimus,
conservationem autem in eã non carere incunditate ac delectamentis, mani-
feste quoque declarant immensa illa gaudia quibus exultamus, quibus quis-
que nostrum perfunditur ob sui incolumitatem. Ex quo insigni discrimine
inter ortum atque progressum nostrum, jure sanè ac merito sequi mihi vide-
tur, non minori honore ac observantia dignos esse, eos à quibus conservamur,
quam illos à quibus nascimur. Quare cum hodie liberali vestra beneficentiã
conservatum me videam, fautores & Mæcenates optimi, æquum duxi æ-
quali & honore ac observantia vos prosequi, quibus eos ipsos olim sum pro-
sequutus, qui & hujus mihi dederunt usuram lucis, ac in ea tamdiu libe-
raliter conservarunt donec è gremiis suis ereptum luxerint; hoc au-
tem aliquo modo putavi me facturum si nomina vestra fronte sua præferret
hocce Academicum specimen meum & sic observantię nec non illius, quo vos
prosequor honoris, publica esset protestatio.

Reverentiarum vestrarum

Cultor observantissimus

JOANNES de KERHUEL Gallo-Britannus:

Author & Respond.

Sanctificatione & Glorificatione.

T H E S I S I.

Vnix & pluviz de cœlo cadentes eò non revertuntur, sed rigant terram & sæcundant eam, sic verbum illud æternum egressum ex æterno patre non sine fructu in terris apparuit, nec effectum & vacuum reversum est ad patrem, non effectum inquam, sed multiplici fructu dives, imprimis autem triplici, hominum scilicet justificatione, sanctificatione, glorificatione: adveniens etenim in hunc mundum Christus mediatoris Dei & hominũ functorus officio, eos omnes & singulos, à quibus agnitus fuit, & pro mediatore, habitus, eos inquam omnes justificavit, sanctificavit, & certò certius glorificabit aliquando. Triplex igitur recepti mediatoris potissimum fructus est, justificatio nimirum, sanctificatio, glorificatio. Primum non ita pridem meditatus, reliquis duntaxat duobus, nunc Favente Deo, ordine incumbam.

II.

De sanctificatione igitur primo dicturus, nullo aptiori principio uti possum quam ejus definitione, siquidem totus primatus intelligendi in definitione est, & principium omnis disputationis definitio esse debet ex principe philosophorum; sic ergo definitur, sanctificatio est actio Dei Spiritus Sancti gratiosa quã in justificatis peccatum mortificat, ipsorumque intellectu illuminato, & voluntate affectibusque renovatis novos sanctitatis motus in cordibus accendit.

III.

Hac definitione, veluti Cardine voluntur præcipua quæ de sanctificatione sciri possunt & debent; ac primo quidem ex ea compertum fit causam nostræ sanctificationis principalem esse Deum, inductum Sola sua misericordia in Christi merito fundata, quod & Scriptura passim asserit sed imprimis Levit. 20. 22. 1. v. 8. *Ego Iehova sum Sanctificator vester*, 2. Tim. v. 25. 26. Singulariter tamen Spiritui Sancto eam adaptat. In quo nec discrepat à Scriptura quæ Spiritum Sanctum appellat *Spiritum renovationis* tit. 3. iv. 5. quo sensu etiam *ex Spiritu renasci* dicimur Joh. 3. v. 5.

IV.

Operatur autem in nobis Spiritus Sanctus sanctificationem hanc multiplici gratiâ, præveniente, scilicet & præparante, operante, cooperante, perficiente. Tot gratiis eget homo in peccatis mortuus ad vitæ suæ spiritualis recuperationem, quia tamen indebitè illi sunt, ideo non omnibus & singulis hæc gratia ad sanctificationem & conversionem sufficiens conceditur, unde non datur gratia universalis sufficiens ad salutem.

V.

Cuiusq; autem sanctificantem hanc gratiam exabundanti sua misericordia largitur Deus hominis, illius intendens conversionem, frustra nunquam largitur, à nullo enim duro corde respicitur gratia hæc, sed ipsa durissimum quodque emollit, & operatur invictissimè conversionem cujuscunque vult Deus, & quandoque vult: volenti enim Deo quis resistet? Quis conatum ejus reddet inanem? Sane omnipotens neutiquam elset, si ejus intentionis effectus, sic à creatura posset impediri, resistibilis igitur minimè est interior hæc gratia conversionis, alias nihil esset aliud quam moralis quædam suasio quæ fidem & sanctitatis exercitium Deus suaderet hominibus. Quo pacto discerneret se ipsum homo conversus ab aliis contra doctrinam Apostoli 1 Cor. 4. 2. 7. ab eo eo enim elset conversio ejus, & non à Deo in ipso effecta; quod senserunt olim Pelagiani docentes totam hominis conversionem peragi & absolvi causis moraliter tantum agentibus.

bus, id est, præcipientibus suadentibus, exhortantibus, dehortantibus, minitantibus, &c.

V.I.

Deus igitur causa est principalis nostræ sanctificationis. impulsivam dixi obiter esse solam Dei misericordiam in Christi merito fundatam, juxta expressa hæc Scripturæ testimonia, tit. 3.2.5. *Ex misericordia servavit nos per lavacrum regenerationis, & renovationem Spiritus Sancti* 1. Pet. 1. & 3. *Ex multa misericordia regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis,* 1 Cor. .v. 3. *Christus factus est nobis sapientia à Deo Iustitia sanctificatio & redemptio &c.* Instrumentalis autem interna est fides, externa lex & Euangelium usus sacramentorum, & castigationes piorum: hæc enim omnia ad sanctificationem plurimum conferunt, & eam non mediocriter promovent Fides imprimis fons est omnis Sanctitatis, pietatis & cultus virtutum, unde fide dicitur purificari corda nostra, *Act. 15. v. 9.* & de castigationibus peculiariter dicit regius propheta *Psal. 119. v. 71. Bonum est mihi domine quod humiliasti me, ut cognoscerem vias tuas.*

V.II.

Et sic fuit Efficiens nostræ sanctificationis; materia ejus in quâ sive subjectum est homo, & quidem, solus Electus: reprobos enim ut Deus nunquam justificat, sic nec sanctificat: indiviso etenim nexu conjunguntur bona hæc justificatio & sanctificatio, ex ipsorum etiam mente adversariorum. Deum autem non justificare reprobos inde liquet, quod illos non glorificet, quoscunque enim justificat, illos & glorificat, teste apostolo *ad Rom. 8. v. 30.*

V.III.

Subjectum igitur sanctificandum est homo electus, sed jam justificatus, licet enim tempore simul sint justificatio & sanctificatio, inter illas tamen est prioritas quædam ordinis, quâ solâ prioritate antecedit in homine justificatio sanctificationem, dico quâ solâ prioritate ad retundendam calumniam adversariorum, qui ejusmodi nobis affingunt justificationem, quæ à sanctificatione non tantum distincta, sed & tempore separata quoque sit, diferta

diserta nostra est sententia. Sanctificatio ut indivisa comes justificationis semper premit vestigia, illamque proxime insequitur, non tempore, sed solo ordine posterior, unde licet ab illa distincta & diversa, separata tamen nunquam est.

I X.

Homo autem electus justificatus & sanctificandus, ita est in peccatis mortuus, ut ad spiritualem sui suscitationem in suæ regenerationis sive sanctificationis principio, ne vel minimum conatum possit conferre: unde dum potente sua gratia regenerationem ejus orditur divinus Spiritus, ad eam inchoandam active non concurrit, sed tantum est subjectum *πρωτοτύπου* quod agenti & operanti Spiritui non cooperatur, sed potius relucetatur per corruptæ naturæ vitium? unde pelagianū est dicere initium conversionis ab actionibus liberi arbitrii suspensum esse, vel humanas vires in initio suæ sanctificationis juvari duntaxat gratiâ & auxilio divino.

X.

Fuit subjectum seu Materia. Forma nostræ sanctificationis est deperditæ imaginis Dei instauratio, sive innovatio Spiritualis ad pristinam & primogeniam illam cum Deo prototypo nostro conformitatem. Ut autem clarius intelligatur, in quo innovatio hæc consistat, sive quænam sint ejus partes, sciendum est quid fuerit imago Dei in homine. Igitur imago Dei in homine erat conformitas animæ illius cum Deo, primo in naturâ ipsiusmet animæ quoad spiritualitatem & immortalitatem. Secundo in facultatibus quo ad intellectum & voluntatem. Tertio in habitibus quoad Sapientiam & Justitiam: his omnibus absoluitur imago Dei in creaturâ rationali, ex quibus multa intimè adeo & tenaciter ipsi adhærent, ut nisi ipsamet anima totaliter destruat, ipsa quoque nec aboleri, nec ab illa avelli possint, ejusmodi sunt spiritualitas ac immortalitas animæ, insuperque nobilissimæ Facultates intellectus & voluntas, reliqua duntaxat duo sunt amissibilia, (salva manente anima) & amissa de facto fuerunt per lapsum Adami, scilicet sapientia & justitia. Nunc ergo cum dicimus: Formam nostræ sanctificationis esse deperditæ

perditæ imaginis Dei instaurationem, manifestum fit instaurationem hanc restringi debere ad hos binos habitus, sapientiam & iustitiam, quantum ad illos solummodo imago Dei in nobis deperdita fuit: & consequenter, dicere formam nostræ sanctificationis esse deperditæ imaginis Dei instaurationem, unum erit & idem, ac si diceremus formam nostræ sanctificationis esse restitutionem sive restaurationem duorum illorum habituum, Sapientiæ & Iustitiæ, per lapsum amissorum. Unde nunc planillum est, quænam debeant esse partes formales illius nostræ sanctificationis sive innovationis. Nam cum sapientia fuerit habitus intellectus, iustitia autem voluntatis, cumque post iacturam sapientiæ Intellectus noster obtenebratus fuerit ipsa caligine & cœcitate, id est, crassa ignorantia Dei & rerum Divinarum, voluntatisque similiter amissa Iustitia, in omni vitiorum genere obdurata fuerit, & à Deo ejusque cultu alienata, sequitur partes formales sanctificationis nostræ has esse debere: primò spirituales intellectus cœcitatem illuminabit, secundò voluntatis duritiem emolliet, ab obsequio Dei aliena cum sit, flectet illam ad ejus cultum, serua cum sit peccati, ab ea seruitute illam eximet, vindicando imprimis in pristinam libertatem liberum, ejus arbitrium quod ante regenerationem ad peccatum per se vel per accidens tantum idoneum, ad bonum quoque reddet aptum, unde ut olim in statu innocentia, sic nunc in statu gratia, liberum nostrum arbitrium est ad bonum & malum, utrumque enim potest facere, bonum quidem per gratiam Dei, malum vero per peccati reliquias adhuc nobis inhærentes, 3. Denique affectuum hominis (quales sunt amor, odium, ira, æmulatio, &c.) affectuum inquam hominis intemperiem sanabit, sub rectæ rationis jugum illos redigendo, & sic toti homini restituet (quantum in hac vita fieri potest) primitivam illam iustitiam illi in statu innocentia naturalem. Quod obiter noto contra Pontificios qui eam pro supernaturali dono habent, & ideo negant naturam per lapsum esse corruptam, quia non nisi supernaturale donum ei ademptum credunt, relictis omnibus naturalibus, sic olim sensit Pelagius.

Has

XI.

Has igitur partes formales sanctificationi tribuimus, illuminat salutariter intellectum obtenebratum, & orbatum Dei notitia ac rerum divinarum, secundò voluntatem emollit, & flectit ad cultum Dei & ad obsequium ejus mandatorum. Tertio affectus effrenatos compescit ac coercet, sicque tandem nos innovat ad imaginem nostri Creatoris, restituens nobis deperditam illam imaginis divinæ partem, illos scilicet habitus duos, sapientiam, justitiam, ex quo apparet sanctificationem significare alterationem sive mutationem hominis non sancti, in quem novas inducit qualitates, amissos scilicet illos habitus duos; cum contrà justificatio non alterationem, sed forensi more absolutionem non justii gratiosam & adjudicationem juris vitæ æternæ denotet; quod insigne discrimen inter justificationem & sanctificationem diligenter notandum est.

XII.

Alii partes formales sanctificationis has duas constituunt, mortificationem veteris, & vivificationem hominis novi, quæ sententia à nostra non nisi verbis discrepat, ut patebit consideranti terminos hos mortificationem veteris hominis, & vivificationem novi, illosque deinde cum nostris conferenti, hæc tamen partes non arrident quibusdam; nisi per mortificationem contritionem per vivificationem fidem intelligas unde illis duæ sanctificationis sive pœnitentiæ; (plerisque enim Theologis Synonymæ sunt omnes hæc voces sanctificatio, pœnitentia, regeneratio, conversio) unde, inquam, illis duæ sanctificationis sive pœnitentiæ partes sunt, contritio & fides Pontificiis autem sunt tres, scilicet contritio cordis, confessio oris, satisfactio operis. Hujus Pontificiæ partitionis, quæ vis pars laborat suis navis, sed tertia præsertim blasphemata est in Christi meritum; Simoniaco crimini valvas aperit, quod crimen ideo videmus & deploramus accidere non rarò apud ejus authores; nititur etiam operibus satisfactoriis, expiatoriis, meritoriis, quæ nulla sunt, quia omnia nostra opera sunt debita Deo, sunt semper imperfectè bona, & cum variis peccatis sæpe conjuncta, quia denique Christus pro nobis plenissime Deo Patri satisfecit, plenissime expiavit nostra peccata.

XIII.

Fuit forma, finis nostræ sanctificationis duplex potest afferri. Summus & hic est gloria Dei, Philip. 1. vers. 11. *Pleni fructibus justitiæ quæ insunt vobis per Iesum Christum ad gloriam & laudem Dei:* subordinatus, qui multiplex, ut salus nostræ æterna. Hebr. 12. vers. 14. *sine sanctitate nemo videbit Deum;* Confirmatio nostræ electionis 2 Petr. 1. vers. 10. *operam date ut vocationem & electionem vestram firmam efficiatis;* nostræ fidei declaratio. Jac. 2. vers. 18. *ostende mihi fidem tuam ex operibus tuis.*

XIV.

Et sic hætenus causæ omnes nostræ sanctificationis, restant adjuncta duo, primū est imperfectio ejus in hac vita, omnis enim nostra sanctitas quamdiu peregrinamur à Domino instar panni inquinati est. *Ies. 64. v. 6.* In multis omnes labimur *Iacob. 5. v. 2.* non est homo qui non peccet 1. *Reg. 8. vers. 48.* Unde patet etiam à justis imperfectè tantum impleri legem Dei, & consequenter imperfectam rectè dici sanctificationem nostram toto hujusce peregrinationis cursu: nec omnia prorsus peccata nostra ad internecionem deleri: relinquit enim adhuc in nobis quandam labem & morbidum quemdam affectum inclusum penitus in intimis cordis nostri venis, atque in visceribus, fomitem omnis desiderii illiciti, concupiscentiam pravam intelligo, quæ post regenerationem in nobis reliqua peccatum est propriè dictum, utpote quæ lege Dei prohibeatur. Rom. 7. vers. 7. *non concupisces.* Illiſq; refragetur & divinæ se opponat sapientiæ & indefinenter luctetur adversus spiritū: ubi nota luctam illam carnis & spiritus non fuisse naturalem hominibus in naturâ integrâ, sed esse consequens naturæ vitiatæ; donec igitur sentinam hanc inhabitantis carnis ejecerimus, imperfecta semper manebit nostra sanctificatio.)

XV.

Secundum sanctificationis adjunctum est continuatio ejus, si-
ve perseverantia in eâ: etiam si enim in hac vita non consumme-
tur in nobis sanctificatio, tamen semel inchoata nunquam amit-
titur, sed in ea semper proficit justificatus. Unde patet sanctifi-
catio.

cationem non uno momento acquiri sed successive, suosque habere gradus, quorum complementum futura vitæ reservatur. Quod est alterum insigne discrimen inter illam & justificationem quæ non certis gradibus & temporum intervallis, verum tota simul & uno momento peragitur.

XVI.

Et sic fuit sanctificatio. Consequens ejus exoptatissimum omnibus, sed solis donandum sanctificatis est glorificatio, quæ tertius recepti mediatoris est fructus tam certus justificatis, ut de illo, quasi de re jam acta loquatur Apollolus in tempore quod vocant præteritum, quos, inquit, *justificavit eos etiam glorificavit*, Rom. 8. vers. 30. Cum tamen tam multi justificati sint adhuc glorificandi. Sic autem definitur, est actio Dei gratiosa qua electi ex mortuis suscitati beata in cœlis vita in æternum perfruuntur.

XVII.

Ex hac definitione patet definiri hic à nobis glorificationem eam qua tum corpus tum anima simul iterum unita glorificantur post novissimum illum diem, mentionem enim facit *electorum è mortuis suscitatorum*, quæ verba animabus non quadrant, utpote quæ non egeant suscitari quia mori non possunt, unde animæ istæ immortales statim post discessum à corporibus suis, recipiunt à domino juxta opera sua. Quælibet enim vel demergitur in infernum, vel si pia fuerit, recta evolat in cœlum æterno ibi potitura solatio, ut de *Lazaro* dictum fuit, *nunc hic solatio fruatur*, Luc. 16. vers. 25. quare præter cœlum & infernum, nullus alius datur medius locus, purgatorium Pontificium, in quo purgari dicunt, animas salvandorum, & igne tamdiu torreri, dum pro peccatis ipsorum plene sit satisfactum divinæ justitiæ; purgatorium inquam pontificium sumentum est contumeliosum sanguini Christi, & ignotum Scripturæ, quæ nullum aliud novit purgatorium præter sanguinem Christi. 1 Joh. 1. vers. 1. *Sanguis enim Christi purgat nos ab omni peccato*, quod utrumquè etiam asserimus de gemino illo limbo, uno fidelium ante Christum denatorum ad quem illorum animas ablegatas, ibidemque deten-

tas docent usque ad resurrectionem & ascensionem Christi in cœlum; altero infantium, in quo parvuli sine baptismo defuncti pœna duntaxat damni, id est, sola glorię carentia sine doloris sensu finguntur mulctari.

XVIII.

Hic igitur agimus de gloriificatione illâ cujus antecedens est excitatio à mortuis, quæ opus Dei & singulariter filii Dei Christi *ἡ ἀνάστασις* erit juxta hæc scripturarum loca, Joh. 6. v. 4. *Ego suscitabo enim in ultimo die* 1 Cor. 15. v. 22. *Sicut in Adamo omnes moriuntur ita & in Christo omnes vivificabuntur* 1 Thess. 4. v. 1. 4. Joh. 5. v. 28. adhanc excitationem mortuorum inducet Deum tum veritas, tum misericordia, & Justitias.

XIX.

Qui autem excitabuntur à mortuis erunt soli defuncti homines, qui iidem numero, hoc est cum iisdem quos in hac vita habuerunt corporibus resurgent in ultimo illo die, dico solos defunctos, in adventu. Etenim Christiani vivi adhuc plurimi inveniuntur qui rapiuntur in aëra obviam Christo & sine ulla morte, sine ullo tormentorum sensu, ad æternam gloriam intromittentur, eruntq; perpetuo cum domino: multos autem adveniente Christo, adhuc fore superstites testatur Apostolus 1 Thess. 4. v. 15. *nos vivi qui reliqui etimus in adventu domini non preveniemus eos qui obdormierunt, & v. 17. qui mortui fuerint in Christo resurgent primum deinde nos vivi qui reliquerimus, rapiemur simul cum eis in nubibus in occursum domini, 1 Cor. 15. ver. 51. non omnes quidem obdormiemus, sed omnes mutabimur; hanc autem mortuorum excitationem possibilem Deo, imo & quam facillimam fore probari potest ex omni potentia nec non omni scientia supremi illius numinis.*

XX.

Excitati igitur homines & sepulchris egressi unâ cum vivis superstitionibus procedent ad tribunal judicandi à Christo *ἡ ἀνάστασις* hoc enim ultimum judicium est apotelesma & ideo Christo competet secundum utramque naturam

B 2

serva-

servatis tamen utriusque naturam proprietatibus; quin imo in hoc ultimo iudicio sancti etiam una cum Christo mundum iudicabunt *1 Cor. 6. Math. 16. v. 28.* non ipsi quidem causas principaliter cognituri, & sententiam pro autoritate pronuntiaturi; sed pronunciatam à Christo iudice sententiam probaturi, hoc ultimum iudicium prædicatur. *Math. 25.* locus erit hic mundus sublunaris quia de cælo ad iudicium descendet dominus, quidam in aëre futurum colligunt, ex *1 Thess. 4. v. 17.* *Simul cum illis rapiemur in nubibus in occursum domini, in aëra;* quoad tempus Deo quidem ratum est & definitum nobis vero ignotum, quidquid dicant calculatores, unde prorsus incerta est sententia illa (quam tamen plures è patribus tenuerunt & imprimis Hieronymus in Explan. *Psal. 94.* scilicet mundum ultra sex annorum millia non duraturum, *sex millibus annorum* (inquiunt) *stabit mundus,* duobus millibus inane & vanitas, duobus millibus lex, duobus millibus Messias, postea finis erit. Certius & tutius est dicere cum Christo *Marci 13. v. 32. de die illo ac tempore nemo novit, ne angeli quidem qui in Cælo sunt, nec ipso filius, sed solus pater.* Filius autè diem illum dicitur ignorare, non (ut quidam volunt) quod sibi sed quod nobis eum ignorarit, id est nobis pate facere diem illum noluerit, sed quod id de Christi humana natura interpretandum sit; idque in statu humiliationis.

XXI.

Pro lata autem sententia Christi iudicis, intromittentur Electi ad vitam beatam glorificandi in æternum diversis tamen gloriæ gradibus ex *Daniel. 12. v. 3.* & *1 Cor. 15. 8. 41.* *alia gloria solis, alia gloria lunas, & alia gloria stellarum stella siquidem à stella differt in gloria. Sic & resurrectio mortuorum, hæc tamen gloriæ diversitas à sola Dei liberalitate procedet, qui ut inæqualiter dona sua in hoc mundo distribuit, ita inæqualiter, quoq; suos coronabit in cælo ex abundantia misericordia sua. Unde falso Pontificii hanc gloriæ diversitatem meritorum à scribunt diversitati: nihil ibi meritum faciet, ut vita æterna, sic & gradus gloriæ diversi donum Dei erunt.*

XXII.

Vita autem beata statim est omnium bonorum aggregatione perfectus, sed inter tot bona, gratissimus erit geminus intuitus, unus gloriæ Christi qui nobis innuitur. Joh. 12. vers. 24. *Pater volo, ut ubi ut ego sum, sint & ii, quos dedisti mihi, ut gloriam meam videant*, alter faciei divinæ, qui promittitur quoque I Corinth. vers. 4. *videbunt faciem ejus*, intuitus autem hic sive visio faciei divinæ erit perfecta cognitio non absoluta quidem & infinita, vel ut loquuntur comprehensiva, sed tanta tamen, quantæ Capax esse potest creaturæ. Geminus hic intuitus stirps erit ac fons ineffabilium prorsus gaudiorum, quibus tur beati, quibus exultabunt in æternum. Nec enim felicitas nostra in solâ malorum carentia consistet, nec beati duntaxat erimus, quia non sitiemus, non esuriemus amplius, neque cadet super nos sol, neque ullus æstus, aut quia absterlusus est Deus omnem lachrymam ab oculis nostris, sed quia insuper agnus ille qui in medio throni est, deducet nos ad vivos fontes aquarum, hoc est, nos gaudiis perfundet æternis, quæ si de perpetuâ ipsorum duratione metuerent, metu illo torqueantur; & consequenter non perfecta fruerentur beatitudine.

XXIII.

Hæc de tam felici statu, ac proinde de glorificatione dixisse sufficiat, quia scriptura ulterius non procedit, sine illâ autem duce, differere velle de iis, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in mentem hominis venerunt, & vanum & periculosum est: in contrarium sapit ille, & tunc incedit, qui ibi silet, ubi Scriptura tacet, qui ibi profitetur se ignarum, ubi verbum Dei non edocet, nec præbet se Maxistram. O sapientem, O tutam ignorantiam!

SOLI DEO GLORIA.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1811 DLO 250M